

REMBRANDTS BEELDING VAN HET ALLEDAAGSCHE LEVEN,

□ DOOR S. VAN DER WERF □

IN onzen eigenen, evenzeer als in vorige tijden, erkent de menschheid het werk van Rembrandt als schoon en groot. Onverzwakt is nog steeds de suggestie, die uitstraalt van zijn doeken, de beschouwenden er voor beheerschend. Zooals de kunstenaar den indruk, dien het hem omringende leven op hem maakt, zoekt te formuleeren, zoo heeft ook de mensch van tijd tot tijd behoefte den indruk, dien een kunstwerk maakte, in de taal van een ander kunstgebied uit te spreken en te formuleeren. Zoo worden de producten van schrijvers geïllustreerd, zoo wordt in proza over gedichten geschreven, en zoo wordt ook geredeneerd over schilderijen en schilderkunst. Hoeveel geschriften er op dergelijken grond ook ontstaan, men heeft af en toe noodig zich weer eens rekenschap te geven van het bestaansrecht dezer uitingswijze, hetwelk niet zoozeer in het oogvallend en vanzelfsprekend is als dat van de eigenlijke, oorspronkelijke kunst.

Er is veel over Rembrandt geschreven. Een onuitputtelijk onderwerp is hij gebleken voor de schilderkunst-deskundigen. En door de groote veelzijdigheid van het probleem-Rembrandt, is er misschien nog nimmer een „verklaring” gegeven, het groote gegeven voldoende omvattend en ophelderend, of anders gezegd, het groote gegeven waard, zoodat zou kunnen beweerd worden, dat alles op dit gebied al gezegd zou zijn. — En ook iedere nieuwe tijd heeft zich opnieuw te oriënteeren ten opzichte van Rembrandt. De kunst blijft wel dezelfde, maar de menschheid reageert daarop in iederen tijd op telkens andere wijze, een opperste autoriteit in de kunst bestaat niet, en wat dan tijdelijk daarvoor doorgaat, schommelt met den tijd mee en verandert telkens weer. Een menschheid in wie de moderne kunstuitingen ontstaan, zal zich tot Rembrandt anders verhouden dan de tijd, waarin bijv. de 19e eeuwse romantiek bloeit. — Verschillende redenen om het schrijven van een beschouwing (een waagstuk wegens het gevaar de juiste houding ten opzichte van het groote onderwerp niet te kunnen bewaren en gezien het onderwerp!) te rechtvaardigen, te meer waar deze eenzijdig en onvolledig genoeg is en slechts één zijde van het verschijnsel-Rembrandt poogt te formuleeren.

Rembrandt is een machtig ziener der realiteit. Wat er aan schoonheid leeft ook in de meest-dagelijksche en mogelijk juist in de meest-dagelijksche